

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İlyas Dökmetaş: Yükseköğretim yasası bünyemize dar geliyor

SD

Rektörlerimizle üniversitelerin bugününü ve yarını konuşmayı sürdürüyoruz. SD olarak, ilkinin geçen sayımızda Samsun OMÜ Rektörü Prof. Dr. Hüseyin Akan ile gerçekleştirdiğimiz 'Rektörlerle Röportajlar' dizisinin ikincisini Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İlyas Dökmetaş

ile gerçekleştirdik.

Çeşitli bahanelerle öğrencilerin önü kapatılmamalı

İlk olarak "üniversite" kavramı ile başlamak istiyoruz. Kavram olarak üniversitenin dün, bugün ve yarına bakarsak neler söylemek istersiniz? Üniversite günümüzde ve gele-

cekte ülkemiz adına hangi misyon ve vizyona sahip olmalıdır?

Üniversiteler; bölgemizi ve ülkemizi çağdaş medeniyetler düzeyine taşıyacak kurumlar olarak görülmelidir. Üniversitelerin temel misyonu; bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık hizmetinin yanında eğitim ve öğretim faaliyetleriyle çağın gerektirdiği mesleki ve teknik bilgi donanımına sahip bireyler

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. İlyas Dökmetaş

yetiştirme, ülkemizin insan gücü potansiyelini iyileştirme, bilgi toplumunun oluşmasına katkı sağlama olmalıdır. Üniversitelerin temel vizyonu ise; ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim-öğretim yapmanın yanında araştırma ve meslekî alanda saygınlık, kurumsal kültür ve kimlikte gelişmişlik, üretkenlik, toplumsal ihtiyaçlara cevap verme konusunda bölgesinde liderlik ve önderlik yapma olmalıdır.

Bugün için üniversiteniz ve genelde Türkiye üniversiteleri için hangi sorunları ilk beş içine koyuyorsunuz? Bu sorunları aşmak için siz neler yapıyorsunuz?

1. Durum tespitinin yapılmamış olması,
2. Hedefin belli olmaması, plansız süreç,
3. Çalışanla çalışmayanın, üretenle üretmeyenin birbirinden ayırt edilememesi,
4. Üniversitelerdeki hedeflerde ortaklıkların olmaması,
5. Farklı programlar, farklı sınav sistemleri vb.

Bu sorunları aşmak için göreve geldiğimiz günden beri yoğun bir tempoyla çalışmakta, özellikle çalışanları ve üretkenleri ödüllendirmek konusunda yoğun bir çaba göstermekteyiz. Üniversitemizin hedefini belirledik ve bu hedefe ulaşmak için emin ve kararlı adımlarla yürülmekteyiz.

Üniversite, özerklik ve özgürlük kavramlarını birlikte değerlendirmenizi istersek neler söylemek istersiniz?

Tüm üniversite çalışanlarını kendilerini özgürce ifade etmeleri, bilgiyi araştırmada kendilerine her türlü imkânın sağlanması, teknolojinin imkânları da kullanılarak yeni yeni ürünler elde edil-

mesi, farklılıkların birlikte yaşaması, üniversitelerin gelecekle ilgili sağlıklı bir biçimde planlamaları, üniversiteler arasında iş birliği sağlanarak birlikte kararlar alınması, ölçütler koyularak gelişmeleri ve büyümeleri...

Üniversitenin amaçları arasında yer alan öğrenmeyi öğretmek, özgün bilim üretimi, insan kaynağı yetiştirme noktasında bir denge sağlamak amacıyla neler yapılmalı?

Geçmişten ders alınmalı, ülke gerçeklerini göz önünde bulundurularak teorik ve pratiğin birlikte uygulandığı nitelikli nesiller yetiştirilmeli. Hem öğrenmeli hem de çevreye öğretmeli. Yeni bilgiler patente dönüştürmeli. Bunları yaparken insan sevgisini, herkesin yaşama hakkı olduğu düşüncesini ön plana çıkarmalı, dünyanın yalnızca bizim olmadığını, tüm canlılara saygı gösterilmesi gerektiğini öğretmeli.

YÖK tarafından hazırlanan Türkiye'nin Yüksek Öğretim Strateji Planı 2007 yılında Cumhurbaşkanlığı makamına sunuldu. Stratejik plan hakkında bir değerlendirme yapabilir misiniz? Sizce stratejik planda başka hangi konular ele alınmalıydı? Üniversiteler stratejik yönetim açısından ne durumda?

2007'de sunulan plan, çağımızın özgür düşünceleri ışığında tekrar değerlendirilmelidir. Avrupa Birliği değerleri, okullaşma oranlarının artması, nüfus oranı göz önünde bulundurularak herkesin yüksek öğrenim hakkını kullanabilmesi temel amaç olmalıdır. Tek hedefleri okumak olan bireylerin önü açılmalı, çeşitli bahanelerle öğrencilerin önü kapatılmamalıdır. Planlar yapılırken gerçekçi davranılmalıdır. 2023'te, 2050'de ihtiyacımız kadar mı doktor, hemşire, hukukçu, mühendis, iktisatçı, öğret-

“Tek hedefleri okumak olan bireylerin önü açılmalı, çeşitli bahanelerle öğrencilerin önü kapatılmamalıdır... 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Yasası artık bünyemize dar geliyor. Herkesin elini taşın altına koyduğu, her düşüncenin özgürce ortaya konulduğu çok geniş katılımlı bir çalışma grubu, AB ülkelerinin güncellenmiş yasaları da göz önüne alarak en kısa zamanda yeni bir kanun hazırlanmalıdır.”

men yetiştireceğiz yoksa toplumumuzda okuma yazma oranını yüzde 95-99'lara, yüksek öğretim mezunlarının oranını yüzde 20-30'lara mı çıkaracağız, buna açık ve net olarak karar vermeliyiz.

Mevcut sistem öğretim üyelerini kamplara ayırıyor

2547 Sayılı Yüksek Öğretim Yasası uzun yıllardır ülke gündeminde. AB ülkelerinin çoğu konuyla ilgili yasalarını güncellemeyi başarmışken AB adayı bir ülke olarak biz henüz bir güncelleme yapamadık. Yeni bir yüksek öğretim kanununun olmazsa

“Rektör atama biçimi değiştirilmelidir. Belirlenen ölçütlere (En az beş yıllık profesör olma, bir ay yurt dışında bir üniversitede çalışma, bir kez yurt dışında kongreye katılma, bildiri sunma vb.) uyan profesörlerin aday olduğu liste YÖK veya Millî Eğitim Bakanı tarafından Cumhurbaşkanlığı'na sunulmalı, atama Cumhurbaşkanlığı'nca yapılmalı, rektörlük süresi tek dönem olmalı, rektör mali konuları bir mütevelli heyeti ile birlikte (belediye başkanı, defterdar vb.) yönetmelidir.”

olmazları neler olmalı? Dal (sağlık bilimleri vb) üniversiteleri, üniversitelerde birimsel özerklik (anabilim dallarının kendi bütçelerine sahip olması vb), rektör ve dekanların görev ve gelme şekli (seçim, mütevelli heyeti ataması vb) konularda yeni yasa neleri içermeli?

2547 Sayılı Yüksek Öğretim Yasası artık bünyemize dar geliyor. Herkesin elini taşın altına koyduğu, her düşüncenin özgürce ortaya konulduğu çok geniş katımlı bir çalışma grubu, AB ülkelerinin güncellenmiş yasaları da göz önüne alarak en kısa zamanda yeni bir kanun hazırlanmalıdır. Bu yasa hazırlanırken ülkemiz koşulları mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Rektör atama biçimi değiştirilmelidir. Belirlenen ölçütlere (En az beş yıllık profesör olma, bir ay yurt dışında bir üniversitede çalışma, bir kez yurt dışında kongreye katılma, bildiri sunma vb.) uyan profesörlerin aday olduğu liste YÖK veya Millî Eğitim Bakanı tarafından Cumhurbaşkanlığı'na sunulmalı, atama Cumhurbaşkanlığı'nca yapılmalı, rektörlük süresi tek dönem olmalı, rektör mali konuları bir mütevelli heyeti ile birlikte (belediye başkanı, defterdar vb.) yönetmelidir. Mevcut sisteme göre yapılan seçimler öğretim üyelerini kamplara ayırmakta, üniversitelerde hu-

zuru bozmaktadır. Yan dal üniversitelerinin kurulması ülkemiz şartları da dikkate alınarak yapılmalıdır. Böyle yapıldığında öğretim üyesi israfına son verileceği gibi kalitenin artması da sağlanmış olur.

Ülkemizde üniversite öğretimi çağında büyük bir genç nüfus var; yeni üniversitelere olan ihtiyaç çok açık. Mevcut üniversitelerin kontenjanlarını artırması ihtiyaç açısından gerekli olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte madalyonun diğer yüzünde kalite sorunu var. Yeni üniversiteler ve kontenjan artırılması ile eğitim/öğretim kalitesi arasındaki denge için sizce neler yapılmalıdır?

Üniversiteler Avrupa'daki benzer bölümlerde olduğu gibi ortak ders programları hazırlamalı, anlatılan dersler, konu içerikleri, kredi değerlendirmeleri benzer olmalıdır. Her üniversite denetlenmeye açık olmalı, sınavlar ortak yapılabilir, başarılı üniversitelere prim verilirken, eksiklikleri olanlara zaman ve destek verilmelidir.

Ülkemizde fen ve sosyal bilimler alanındaki araştırmalar konusunda görüşlerinizi almak istiyoruz. Araştırma sayısındaki artış sitasyonla paralel gitmiyor. Ayrıca mevcut araştırmalar, ülke sorunlarını çözme ve kaynak yaratma noktasında olumlu yönlere genelde sahip değil.

Kaliteli araştırmaların sayısını artırmak, araştırmaların önündeki engelleri kaldırmak, sorun çözen ve kaynak üreten araştırmaların sayısının artması için neler yapılabilir?

Üretenlerin ödüllendirilmesi, üretmeyenlerin sorgulanması birçok sorunu çözecektir. Yalnızca bir makale hazırlamak yeterli değildir. Orijinal makalelerin olması, site edilmesi önemlidir. Çalışmaların ürüne dönüşmesi ve patent başarının son noktalarıdır. Fen bilimlerine önem verildiği kadar sosyal bilimlere de önem verilmelidir

Üniversitede araştırma kadrosuna atanacakların seçimi konusunda önerileriniz nelerdir? Merkezi sınava bakış açınız nedir?

Mutlaka merkezî sınavla atama yapılmalıdır. Ben tıp fakültesi kökenli bir rektörüm. 1985 sonrasında tıpta uzmanlık sınavı ile asistan alımına başlandı. Daha sonraki dönemde bilgisi olan, çalışan asistan oldu. Bu ve benzeri uygulamaların tıp dışında da yapılması yararlı olur. Üniversitelerin ihtiyaç duyduğu kadrolara yılda 1-2 kez yapılacak ortak sınavla uzman, öğreti görevlisi, yardımcı doçent alımı yapılabilir. Öğretim elemanı alımlarında bölümlere de imkân sağlamak için, alınacak eleman sayısının iki veya üç katı aday sınavı kazanabilir, bunlardan birisi (yayınları, referans mektupları, mezuniyet notu vb, ölçütlerle değerlendirilerek) bölüm kurulunca tercih edilebilir

Akademik kariyerin her basamağını aynı üniversitede almak fikrine bakış açınız nedir (Uzmanlık veya doktorasını aldığı üniversiteye kariyere kalmak)?

Bundan 20-25 yıl öncesinde uzmanlık veya doktorasını aldığı üniversitede kariyere kalınamıyordu. Bu durum çeşitli yollarla delindi. Doğru olan, ülkenin farklı üniversitelerinde çalışmaktır. Aile bütünlüğünün bozulması, çalışma şartlarının zorluğu vb. hususlar ise bu konuda birer engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğreti üyeleri her aşamada en az üç ay başka bir şehir veya bölgedeki üniversitede çalışmalılar. Bu durum asistanlık döneminde de yapılmalıdır. Böyle yapıldığı takdirde hem birey hem de gidilen üniversitelerdeki bireyler kazançlı çıkacaktır (Bilgi paylaşımı, kendilerini test etme vb.).

Üniversitelerimizde akademik unvanların verilmesi ölçütleri konusunda görüşleriniz nelerdir?

Akademik unvanların verilmesindeki ölçütleri iki kez değiştirmek zorunda kaldık. Gönül isterdi ki ölçütleri yüksel-

telim, daha fazla esere ve daha yüksek yabancı dil puanına sahip olanları alalım. Yeni açılan çok sayıda üniversitelerin olması, birçok üniversitede çok sayıda ilan verilmesi, bazı bölümlere hiç başvuru olmaması gibi nedenlerle yeni düzenlemeler yapmak zorunda kaldık. "İlan verildiğine göre mutlaka birisi vardır." düşüncesi ülkemizde bilinen bir gerçektir. Merkezî sınav ve yerleştirme bu düşüncenin giderilmesi konusunda da yararlı olur.

Üniversitede eğitim ve öğretimin ve hizmetlerin akreditasyonu için görüşlerinizi alabilir miyiz?

Ön hazırlıklar yapıp hedefler konulduktan sonra geçilebilir. Bu konuda çok aceleci davranılmamalıdır.

Üniversitede finansman konusu hakkında görüşleriniz nelerdir? Devlet bütçesi desteği, öğrenci ödentileri ve döner sermaye ve teknopark gelirleri dışında başka gelir kaynakları geliştirilebilir mi? Devlet bütçesinden destek almanın kriterlerini belirlemede üniversiteler arasında farklılık olmalı mı? Almanya örneğinde olduğu gibi belli ölçütlere göre seçilen bazı üniversitelere daha büyük destek sağlama fikrine nasıl bakıyorsunuz?

Olabilir. Üniversitelerin özelliklerine, bölgelerine göre farklı oranlarda destek verilebilmeli, başış yapılabilir.

Bugüne kadar sanayi ile işbirliğinin nasıldı? Üniversite-sanayi işbirliğinin gelişmesi ile neler yapmayı düşünüyorsunuz?

Üniversite sanayi işbirliği yok denecek kadar az. Üniversitemizde teknokent inşaatı benden önceki rektör arkadaşım zamanında başlamıştı, Ocak 2010'da tamamlandı. Bir ay içinde açılışını yapacağız. Teknokentin açılışı ve yeni atadığımız CÜSTİGEM Başkanının çalışmaları ile kısa zamanda işbirliğinin artacağı, ürünlerinin alınmaya başlayacağı inancındayım.

Öğretim üyeliğinin ülkemizdeki bugünkü konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Mevcut ücretlendirme politikası öğretim üyeliğine özendirme noktasındaki olumsuz etki yaptığını biliyoruz; öğretim üyelerinin gelirleri nasıl artırılabilir?

Öğretim üyeleri; çalışmaları, ürettikleri eserleri, projeleri, aldıkları patentler, öğrencilerinin başarıları (merkezî sınav sonuçlarına göre değerlendirme) ve memnuniyet anketleri (ders sunumu, zamanında derse girme, son bilgileri hazırlama vb.) ile birlikte değerlendirilerek ek ödeme alabilmeli ve teşvik ni-

teliği taşıyan özendirici uygulamalarla ödüllendirilebilmelidir.

'Tam Gün Yasası'nı genel olarak destekliyorum

'Tam Gün Yasası'na bakışınız nedir? Eğitim, araştırma ve hizmetler 'Tam Gün' sonrasında beklenen düzeyde artabilecek mi? Konuyla ilgili ne gibi sorunlar olabilir?

'Tam Gün Yasası'nı genel olarak destekliyorum. Ancak üniversite hastaneleri ile devlet hastanelerinde öncelikle bir durum değerlendirilmesi yapılmalı; kadro, bina, tıbbi teçhizat açısından bunlar aynı noktaya getirilmelidir. Daha sonra uygulama başlamalı, hedefler konulmalıdır. Performans ölçütleri çok iyi değerlendirilmeli; dâhilî tıp bilimleri ile cerrahi tıp bilimlerinin puanları farklı olmalı, bölümlere yapılan yatırımlar, kullanılan alanlar ile kadrolar dikkate alınmalıdır. Olay sadece hasta bakma olarak değerlendirilmemeli, öğrenci ve asistan eğitimi, halka yönelik olarak yapılan etkinlikler, bilimsel çalışmalara katılma, eser üretme gibi kriterler de birlikte değerlendirilmelidir. Çıkarılacak yönetmelikte; temel tıp bilimlerinde daha fazla olmak üzere eser üretimi teşvik edilmelidir. Şu anda çıkan yasa, şartları uygun olan üniversitelerde hemen uygulanabilmeliydi.

Tıp fakültelerindeki eğitim düzeyi, öğrenci kontenjanları, tıp dışı sağlık mesleklerinin durumu, üniversite hastanesinin sistemdeki yeri ve Türk sağlık sistemine üniversitenin katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Üniversite hastanelerinin olmadığı bir Türkiye'yi düşünmek bile istemiyorum. Üniversite hastaneleri; asistanlara yeni bilgilerin verildiği, eğitim ve öğretimin yapıldığı, teorik ve pratik işlemlerin bir arada yürütüldüğü, usta çırak ilişkisinin devam ettiği, 24 saat hizmetin sürdürüldüğü, kaliteli hizmetin verildiği, doktor ve hemşirelerin birlikte çalışarak hizmet ürettikleri 3. basamak sağlık kuruluşlarıdır. Üniversite hastaneleri toplumun bilinçlendirilmesinde, sağlık hizmetlerinin sunulmasında, ciddi hastaların takip ve tedavisinde olmazsa olmaz kuruluşlardır. Tıp fakültesi öğrenci kontenjanları planlanırken fakültelerin fiziki şartları ile öğretim üyesi sayısı birlikte değerlendirilmelidir.